

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Túri Aranka ügyvéd által képviselt **felperesnek**, dr. Somogyváriné dr. Seregi Zsuzsanna vezető jogtanácsos által képviselt **alperes** ellen takarékbetét kifizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál 30.P.93.014/2005. szám alatt indult és a Fővárosi Bíróság 44.Pf.630.307/2007/4. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által 17. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán 2008. február 12-én tartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Bíróság 44.Pf.630.307/2007/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 10.000 (Tízezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint a felperes édesapja id. Gy P az 1984. szeptember 21-én közjegyzői okiratba foglalt végrendeletében, akként rendelkezett, hogy az alperes által kiállított takarékbetétkönyvben lévő követelést, illetőleg annak kamatát - amennyiben haláláig közös háztartásban

élnek - élettársa örökölje. Az örökösként megjelölt személy 1996. május 18-án, id. Gy P pedig ezt követően 2001. december 2-án elhunyt. Id. Gy P törvényes örököse a felperes és annak testvére.

A s-i közjegyző által felvett hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv szerint a 2002. március 29-én tartott hagyatéki tárgyaláson a felperes és testvére kijelentették, hogy a végrendeletben írt takarékbetétkönyv nincs és nem is volt a birtokukban. Az alperes Ellenőrzési Igazgatósága a 2004. március 9-én kelt levelében tájékoztatta a felperest arról, hogy a takarékbetétkönyv a nyilvántartásaiban nem lelhető fel, vélelmezhető, hogy azt még 1992. előtt kiváltották.

A felperes a keresetében kérte kötelezni az alperest a perbe hozott takarékbetétkönyv megnyitásával, tulajdonosával, esetleges megszüntetésének időpontjával és körülményeivel, valamint a takarékbetét összegével összefüggő adatok szolgáltatására, továbbá kérte kötelezni - a betétkövetelés tudomása szerinti összegének - 500.000 Ft-nak és 2002. március 29-étől járó kamatainak s megfizetésére. Keresete jogalapjaként az adatszolgáltatással kapcsolatosan a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdését, a takarékbetét kifizetésével kapcsolatosan pedig az 533. §-át jelölte meg. Álláspontja szerint az elhalálozott Gy P és az alperes között takarékbetét-szerződés jött létre, amely annak ellenére is fennáll, hogy a betétkönyv nem lelhető fel. A közjegyzői okiratba foglalt végrendelet mint közokirat bizonyítja a takarékbetétkönyv meglétét, annak sorszámát, és mert a takarékbetét visszafizetésére és a kamatfizetésre vonatkozó követelés nem évül el, az adatokkal a szerződést kötő alperesnek is rendelkeznie kell. A csatolt okirati bizonyítékok mellett kérte tanúként kihallgatni dr. Z E közjegyzőt, valamint N M J - a korábbi örökös leányát - egyrészt a takarékbetétkönyv megnyitására, másrészt pedig a benne elhelyezett összegre vonatkozóan.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy takarékbetét kifizetésére az 1989. évi 2. számú tvr. 3. §-ának (3) bekezdése szerint csak akkor kötelezhető, ha a kifizetéssel egyidejűleg az okiratot bemutatják. A felperes semmilyen adattal nem rendelkezik, a betétkönyvet nem mutatta be, ezért az alperes fizetésre nem kötelezhető.

Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság a 30.P.93.014/2005/14. számú ítéletében a keresetet elutasította. A Fővárosi Bíróság a felperes fellebbezése folytán hozott 44.Pf.630.307/2007/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Elfogadta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját, miszerint az alperes a takarékbetét kifizetésére csak az 1989. évi 2. sz. tvr. 3. §-ának (3) bekezdésében írt feltételek teljesítése, nevezetesen a takarékbetétkönyv bemutatása ellenében kötelezhető.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen mindkét fokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását; másodlagosan a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereste teljesítését kérte. Előadta, hogy a másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg, miszerint nem bizonyította a takarékbetét-szerződés létrejöttét. A takarékbetét-szerződésnek az alperes és az örökhagyó között való létrejöttét a végrendelet bizonyította, de ha az eljáró bíróságok jogsértéssel nem mellőzték volna az általa kért bizonyítás lefolytatását, úgy a kihallgatott tanúk vallomása egyrészt a takarékbetét-szerződés létrejöttét, másrészt pedig a takarékbetétben elhelyezett összeget bizonyították volna.

A Ptk. 4. §-ának (4) bekezdésére figyelemmel az alperes adatszolgáltatásra köteles, az alperes azonban értékelhető módon nem nyilatkozott arról, hogy mi a takarékbetétkönyvek selejtezésére vonatkozó eljárás. A pénzügyi intézet tájékoztatási kötelezettsége az 1989. évi 2. tvr. 6. §-ának (2) bekezdése szerint is fennáll. Az alperes által csatolt szabályzat tartalmaz arról rendelkezést, hogy a megszűnt takarékbetétkönyv adatairól igazolást milyen módon kell kiadni és ugyanez a szabályzat rendelkezik az un. mozdulatlan betétek nyilvántartásáról is. (59. oldal.) E rendelkezések alátámasztják, hogy az alperesnél meg kell lennie a nyilvántartásnak ahhoz, hogy az egyébként el nem évülő pénzkövetelések sorsáról bármikor tájékoztatást tudjon adni. Az alperesnek a takarékbetét megszűnésének tényét - a takarékbetétben lévő összeg kifizetését - bármikor bizonyítania kell tudni. Ha megfelelő adatokkal nem rendelkezik, akkor a nyilvántartásának hiányos volta miatt köteles helytállni.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Előadta, hogy a felperes által hivatkozott 2.tvr. 6. §-ának (2) bekezdése 1993. december 31-ével hatályát veszítette.

Utóbb hivatkozott arra, hogy a jelen per tárgyának értéke az 1 millió Ft-ot nem haladja meg, ezért felülvizsgálatnak nincsen helye.

-.-.-.-

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Alaptalanul hivatkozott az alperes arra, hogy a jelen perben felülvizsgálatnak nem volt helye. A Legfelsőbb Bíróság azért mellőzte a felülvizsgálati kérelemnek a Pp. 271. §-ának(2)

bekezdése alapján történő elutasítását, mert a felperes 500.000 Ft takarékbetét kifizetése mellett adatszolgáltatásra is kérte kötelezni az alperest. Ez utóbbi kereset tekintetében a per tárgyának értéke összszerszerűen nem határozható meg, határozatlan perérték esetén viszont a Pp. 271. §-ának (2) bekezdése nem alkalmazható, így a keresethalmazatra figyelemmel a felülvizsgálati kérelmet érdemben kellett elbírálni.

A Legfelsőbb Bíróság azonban a felülvizsgálati kérelmet érdemben alaptalannak találta. A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerint nem az alperes köteles bizonyítani, hogy a követelt összeggel nem tartozik, mert a takarékbetét-jogviszony már korábban megszűnt. A bizonyítási kötelezettség a felperest terheli, és ő viseli a bizonyítatlanság jogkövetkezményeit is, ami a jelen esetben a kereset elutasítása. Az alperes belső nyilvántartásának esetleges hiányosságai a felperes követelését nem alapozzák meg.

A felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a perbehozott takarékbetét felett rendelkezési jogosultságot szerzett. A takarékbetétekről szóló 1989. 2. tvr. 18. §-a értelmében a bemutatóra szóló takarékbetétkönyv felett a rendelkezési jogosultság azt illeti meg, aki a betétkönyvet bemutatja, a bemutató részére a pénzintézet a felvételi jogosultság vizsgálata nélkül visszafizeti a takarékbetétet, a betétkönyv tehát a bemutatót legitimálja. A bemutatóra szóló takarékbetétkönyv elvesztése vagy megsemmisülése hasonló a készpénz elvesztéséhez azzal a különbséggel, hogy a takarékbetétkönyvnek - az erre irányuló törvényileg szabályozott eljárásban való - megsemmisítésével megakadályozható, hogy azt illetéktelen személy felhasználja. Akkor nincs szükség a betétkönyv bemutatására, ha azt az értékpapírok és okiratok megsemmisítéséről szóló 105/1952. (XII.28.) MT rendelet 40-45. §-aiban szabályozott eljárásban megsemmisítették. Ez esetben a betétkönyv helyett a megsemmisítésről szóló közjegyzői okiratot kell a betét-szerződés kötelezettjénél bemutatni. Mindaddig amíg az elveszett betétkönyvet meg nem semmisítik, bárki akinek a birtokába kerül bemutatathatja, akkor pedig az alperes fizetési kötelezettsége beáll tekintet nélkül arra, hogy a nyilvántartásaiban szerepel-e avagy sem a betétkönyv vagy annak bármilyen adata. Ez azt is jelenti, hogy az alperes mindaddig, amíg a perbehozott betétkönyvet nem semmisítették meg, akkor sem lenne fizetésre kötelezhető, ha a saját nyilvántartásaiban annak adatai fellelhetők lennének. Ezért a jelen perben nincsen jelentősége annak, hogy tartozott-e a hagyatékhöz takarékbetétkönyv, mert megsemmisítés hiányában azt az alperesnél bárki bemutatathatja. Nem követtek el a bíróságok eljárási szabálysértést, amikor az erre vonatkozóan felajánlott bizonyítást mellőzték.

Az okirat megsemmisítése azonban önmagában nem bizonyítja, hogy valóban fennáll a követelés a betétszerződés alapján. A betétkönyv adatainak ismeretéből – ellenkező bizonyítás hiányában – a betétkönyv megnyitására kell következtetni. Az viszont már a bizonyítékok mérlegelése körébe tartozik; mi annak a jelentősége, hogy az alperes a betét-tartozás megszűntét igazolni nem képes.

Arra helytállóan hivatkozott az alperes, hogy a felperes által hivatkozott 1989. évi 2. tvr. 6. §-ának (2) bekezdése 1993. december 31-ével hatályát veszttette, így az alperes – erre alapítva – adatszolgáltatásra nem kötelezhető.

Az alperes az eljárás során a rendelkezésére álló nyilvántartásokat bemutatta, arra nem volt adat, hogy lenne olyan további nyilvántartási adata, amelyek kiadásától jogellenesen elzárkózott volna. Nyilvántartásainak hiányossága viszont – a fentiek szerint – fizetési kötelezettségét nem alapozhatta meg.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 44.Pf.630.307/2007/4. számú ítéletét a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme sikertelen volt, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint köteles az alperesnek a felülvizsgálattal okozott költségét megtéríteni.

Az alperes felülvizsgálati perköltsége a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a/ pontja és (5) bekezdése szerint felszámítható jogtanácsosi munkadíjat foglalja magában.

Budapest, 2008.február 12.

Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s.k. a tanács elnöke, Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s.k. előadó bíró, Dr. Lőrincz Györgyné s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírószági írnok
(Prohászka Béláné)